चातुरक *a.* 1 Flattering. -2 Perceptible, visible. -3 Governing. **-कः** A small round pillow.

चातुरक्षम् [चतुर्भिरक्षैर्निष्पाद्यते अण्] Four casts in playing at dice. **-क्षः** A small round pillow.

चातुरन्त *a.* Possessing the whole earth bounded by four oceans; चातुरन्तोऽपि राजा सद्यो विनश्यति Kau. A. 1. 5.

चातुरर्थिकः [चतुर्षु अर्थेषु विहितः ठक्] (In gram.) A suffix added to words in four different senses.

चातुराश्रमिक *a.* (**-की** *f.*), [चतुर्षु आश्रमेषु विहितः ठक्], चातुराश्रमिन् *a.* (**-णी** *f.*) Being in one of the four periods of the religious life of a Brāhmaṇa; see आश्रम.

चातुराश्रम्यम् The four periods of the religious life of a Brāhmaṇa; see आश्रम.

चातुरिकः [चातुरीं रथचर्यां वेत्ति ठक्] A coachman, driver, charioteer.

चातुरीकः 1 A swan. -2 A sort of duck; कलहंसे च कारण्डे चातुरीकः पुमानयम् Nm.

चातुर्थक, -चातुर्थिक *a.* (**-की** *f.*) [चतुर्थे अह्नि भवः ठक् वुञ् वा] 1 Quartan, occurring every fourth day. **-कः** A quartan ague.

चातुर्थाह्निक *a.* (**-की** *f.*) Belonging to the fourth day.

चातुर्दश *a.* Appearing on the fourteenth day. **-शम्** A demon (चतुर्दश्यां दृश्यते इति) (Sk.)

चातुर्दशिकः One who studies on the fourteenth day of a lunar fortnight (that being a day of अनध्याय q. v.).

चातुर्भौतिक *a.* Consisting of four elements.

चातुर्मास *a.* [चतुर्षु मासेषु भवः अण्] Produced in four months. **-सी** 1 N. of a sacrifice (इष्टि). -2 The day of full moon at this sacrifice.

चातुर्मासक *a.* (**-सिका** *f.*) One who performs the Chāturmāsya sacrifice.

चातुर्मास्यम् [चतुर्षु मासेषु भवो यज्ञः, ण्य] N. of a sacrifice performed every four months; *i. e.* at the beginning of कार्तिक, फाल्गुन and आषाढ.

चातुर्यम् [चतुरस्य भावः ष्यञ्] 1 Skill, cleverness, dexterity, shrewdness. -2 Loveliness, amiableness, beauty; भ्रूचातुर्य Bh. 1. 3.

चातुर्वर्ण्य *a.* [चतुर्वर्ण-ष्यञ्] Suited to the four tribes, or belonging to them. **-र्ण्यम्** 1 The aggregate of the four original castes of the Hindus; एवं सामासिकं धर्मं चातुर्वर्ण्येऽब्रवीन्मनुः Ms. 10. 63; चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागशः Bg. 4. 13. -2 The duties of these four castes.

चातुर्विद्य *a.* (**-द्यी**) Knowing the four Vedas. **-द्यम्** The four Vedas; also चातुर्वैद्य.

चातुर्विध्यम् Four kinds (collectively), a four-fold division.

चातुर्होत्र *a.* Conducted by the four priests. **-त्रम्** 1 A sacrifice performed by four priests. -2 The office or duties of these priests. -3 The four priests taken collectively; चातुर्होत्रं च धुर्या मे शरा दर्भा हविर्यशः Mb. 5. 58. 13.

चातुर्होत्रियः A sacrifice performed by four priests.

चातुष्काण्डिक *a.* Divided into four parts.

चातुष्टय *a.* [चतुष्टयं वेत्ति, अण्] Knowing or familiar with the चतुष्टय.

चात्रम् [चाय् करणे ष्ट्रन्] A cylinder of catechu-wood used in producing the sacred fire.

चात्वालः [cf. Uṇ. 1. 113] 1 A hole in the ground to receive an oblation or the sacred fire. -2 Kuśa grass (दर्भ).

चान्दनिक *a.* (**-की** *f.*) [चन्दनेन संपद्यते ठक्] 1 Made of or derived from sandal. -2 Perfumed with sandal juice &c. वपुश्चान्दनिकं यस्य Śiva. B. 4. 25; वपुश्चान्दनिकं यस्य कर्णवेष्टनिकं मुखम् Bk.

चान्द्र *a.* (**-न्द्री** *f.*) [चन्द्रस्येदम् अण्] Relating to the moon, lunar; गुरुकाव्यानुगां बिभ्रच्चान्द्रीमभिनभः श्रियम् Śi. 2. 2. **-द्रः** 1 A lunar month. -2 The bright fortnight (शुक्लपक्ष). -3 The moon-stone. **-द्रम्** 1 The vow called चान्द्रायण q. v. -2 Fresh ginger. -3 The lunar mansion called मृगशीर्ष. **-द्री** Moonlight; cf. Śi. 2. 2. **-Comp.** **-आख्यम्** fresh ginger. **-भागा** the river Chandrabhāgā. **-मासः** a lunar month. **-व्रतिकः** one who observes the चान्द्रायण vow. q. v.

चान्द्रकम् Dried ginger.

चान्द्रमस *a.* (**-सी** *f.*) [चन्द्रमस इदम् अण्] Relating to the moon, lunar; लब्धोदया चान्द्रमसीव लेखा Ku. 1. 25; चन्द्रं गता पद्मगुणान्न भुङ्क्ते पद्माश्रिता चान्द्रमसीमभिख्याम् 1. 43; R. 2. 39; Bg. 8. 25. **-सः** The lunar year; विचाली हि संवत्सरशब्दः सावनोऽपि गणितदिवसकः ... चान्द्रमसोऽपि ŚB. on MS. 6. 7. 39. **-सी** N. of the wife of Bṛihaspati. **-सम्** 1 The constellation मृगशिरस्. -2 The stars in Orion.

चान्द्रमसायनः, -निः [चन्द्रमसोऽपत्यं फिञ्] The planet Mercury.

चान्द्रायणम् [चन्द्रस्यायनमिवायनमत्र पूर्वपदात् संज्ञायां णत्वम् संज्ञायां दीर्घः स्वार्थे अण् वा Tv.] A religious observance or expiatory penance regulated by the moon's age (the period of its waxing and waning); (in it the daily quantity of food, which consists of fifteen mouthfuls at the full moon, is diminished by one mouthful every day during the dark fortnight till it is reduced to zero at the new moon, and is increased in like manner